INTERNET MAKONIDA MAFKURAVIY TAHDIDLAR VA ULARGA QARSHI KURASHISH MEXANIZMLARI

Suxrob Cho‘tboboyev
Termiz davlat pedagogika instituti
Ijtimoiy-gumanitar fanlar o‘qitish metodikasi (ma’naviyat asoslari)
Ilmiy rahbar: falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) **Islomov Kamol Toshkulovich**

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada internet makonida mafkuraviy tahdidlarning vujudga kelish sabablari, ularning shakllari va jamiyat, ayniqsa yoshlar ongiga ko‘rsatayotgan salbiy ta’siri ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Globallashuv va raqamli texnologiyalar rivojlanishi sharoitida internet orqali tarqalayotgan ekstremistik, radikal va manipulyativ g‘oyalar ma’naviy xavfsizlikka jiddiy tahdid solmoqda. Tadqiqot davomida mazkur tahdidlarni aniqlash, tahlil qilish va ularga qarshi kurashishning samarali mexanizmlari yoritib beriladi. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan huquqiy, ma’naviy-ma’rifiy va pedagogik chora-tadbirlar tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: internet makoni, mafkuraviy tahdidlar, axborot xavfsizligi, yoshlar, ma’naviy immunitet, raqamli muhit.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida internet va raqamli axborot texnologiyalari inson hayotining ajralmas qismiga aylandi. Axborot almashinuvi tezligi va ochiqligi bilan birga, internet makoni mafkuraviy tahdidlar tarqaladigan asosiy maydonlardan biriga aylanmoqda. Turli g‘arazli kuchlar ijtimoiy tarmoqlar, veb-saytlar va messenjerlar orqali jamiyat ongiga salbiy ta’sir ko‘rsatishga intilmoqda.

Ayniqsa, yoshlarning axborotni tanqidiy tahlil qilish ko‘nikmalarining yetarli darajada shakllanmaganligi ularni turli ekstremistik va radikal g‘oyalarga moyil qilib qo‘ymoqda. Shu bois internet makonida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashish masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

1. INTERNET MAKONIDA MAFKURAVIY TAHDIDLARNING MOHIYATI VA SHAKLLARI

Internet makonidagi mafkuraviy tahdidlar — bu jamiyatning ma’naviy qadriyatlariga, milliy o‘zligiga va ijtimoiy barqarorligiga zarar yetkazishga qaratilgan g‘oyaviy ta’sirlardir. Bunday tahdidlar ko‘pincha yashirin shaklda, manipulyativ usullar orqali amalga

oshiriladi.Mafkuraviy tahdidlarning asosiy shakllariga ekstremizm, terrorizmni targ‘ib qilish, yolg‘on axborot (feyk yangiliklar), madaniyatsizlik va axloqsizlikni targ‘ib etuvchi kontentlar kiradi. Ushbu omillar yoshlar ongida noto‘g‘ri dunyoqarash shakllanishiga olib keladi.

2. MAFKURAVIY TAHDIDLARNI ANIQLASH VA TAHLIL QILISH METODIKASI

Mafkuraviy tahdidlarni aniqlashda kontent tahlili, sotsiologik so‘rovlar, monitoring va statistik tahlil metodlaridan foydalaniladi. Internet resurslaridagi matn, video va vizual materiallar mazmuniy jihatdan o‘rganilib, ularning g‘oyaviy yo‘nalishi aniqlanadi.Tadqiqot jarayonida ijtimoiy tarmoqlarda tarqalayotgan axborotlar tahlil qilinib, yoshlarning ushbu kontentga bo‘lgan munosabati o‘rganildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, axborot madaniyati va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalari yetarli bo‘lmagan yoshlar mafkuraviy tahdidlarga tezroq berilmoqda.

3. INTERNET MAKONIDA MAFKURAVIY TAHDIDLARGA QARSHI KURASHISH MEXANIZMLARI

Internet makonida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashish quyidagi mexanizmlar orqali amalga oshiriladi:

- huquqiy tartibga solish va qonunchilikni takomillashtirish;
- ma’naviy-ma’rifiy ishlarni kuchaytirish;
- ta’lim tizimida axborot savodxonligini oshirish;
- ijtimoiy tarmoqlarda ijobiy kontent yaratish.

O‘zbekiston Respublikasida bu borada qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan bo‘lib, yoshlarni zararli axborotlardan himoya qilish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, internet makonida mafkuraviy tahdidlar jamiyat ma’naviy xavfsizligiga jiddiy xavf solmoqda. Ularga qarshi samarali kurashish uchun davlat, ta’lim muassasalari va jamoatchilik hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Yoshlarning axborot madaniyatini oshirish va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish mafkuraviy tahdidlarning oldini olishda asosiy omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonuni.

3. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. — T.: Ma’naviyat, 2008.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. — T.: O‘zbekiston, 2021.
5. Castells M. The Internet Galaxy. — Oxford University Press, 2001.